

MONITOR JAPOŃSKI

PAŹDZIERNIK 2017

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

PAŹDZIERNIK 2017

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

4 października: Japonia nie chce otworzyć granic dla uchodźców. Pomimo rekordowej liczby wniosków o udzielenie azylu (ponad 8500) w pierwszej połowie roku 2017. Japonia pozytywnie rozpatrzyła zaledwie trzy. Polityka rządu dotycząca przyjmowania uchodźców została skrytykowana przez Human Rights Watch. Pomimo coraz większego zapotrzebowania na rynku pracy japoński rząd nie jest skłonny do poluzowania regulacji dotyczących przyjmowania pracowników z innych państw. Hishida Yasuhiro z japońskiego ministerstwa sprawiedliwości twierdzi, że wzrost liczby wniosków o azyl jest efektem coraz większej liczby sfałszowanych dokumentów oraz próby nadużywania statusu uchodźcy przez wielu aplikantów.

4 października: kolejna partia wystartuje w wyborach parlamentarnych. Po propozycji połączenia list wyborczych Kibo no To i Partii Demokratycznej, Koike Yuriko zapowiedziała, że nie przyjmie w szeregi swojego ugrupowania polityków, którzy nie popierają projektu reformy japońskiej polityki bezpieczeństwa. Po tym oświadczeniu, które spowodowało masę krytyki ze strony byłych członków Partii Demokratycznej, jeden z jej liderów Edano Yukio postanowił stworzyć nowe ugrupowanie. Konstytucyjna Partia Demokratyczna Japonii ma skupiać lewicujących i liberalnych polityków PD, którzy odmówili przystąpienia do Kibo no To. Jedną z głównych obietnic wyborczych ma być obrona japońskiej konstytucji. Nowe ugrupowanie bardzo dobrze radzi sobie w początkowej fazie przygotowania do wyborów wykorzystując potencjał mediów społecznościowych.

WYBORY DO IZBY NIŻSZEJ

Najciekawszym wydarzeniem minionego miesiąca były wybory do izby niższej parlamentu. Rządząca Koalicja PLD-Nowe Komeito uzyskała zaskakująco duże poparcie utrzymując dominację. Zaskoczeniem okazała się również Konstytucyjna Partia Demokratyczna pod przewodnictwem Edano Yukio. Największymi przegranymi w wyborach są bez wątpienia gubernator Koike Yuriko oraz były lider PD Seiji Maehara, który ustąpił ze stanowiska.

10 października: Japonia prezentuje nowy wojskowy samolot transportowy. Powietrzne Siły Samoobrony po raz pierwszy wyślą nowy transportowiec dalekiego zasięgu C-2 poza granice Japonii w ramach prezentacji dla potencjalnych kupców z Nowej Zelandii i Bliskiego Wschodu. Transportowiec wyprodukowany przez Kawasaki Heavy Industries uda się do Zjednoczonych Emiratów Arabskich gdzie zostanie zaprezentowany podczas targów Dubai Airshow. Samolot C-2 ma sześciokrotnie większy zasięg i może przenieść czterokrotnie większy ciężar niż jego poprzednik: model C-1. Jest to kolejna próba wprowadzenia japońskich produktów na międzynarodowy rynek zbrojeniowy po tym jak premier Abe zniósł część ograniczeń eksportowych w roku 2014.

17 października: postęp w rozmowach o wolnym handlu pomiędzy Japonią a Stanami Zjednoczonymi. Wicepremier Asō Tarō oraz wiceprezydent Mike Pence rozpoczęli kolejną rundę negocjacji zmierzających do podpisania umowy o wolnym handlu. Jak na razie osiągnięto porozumienie dotyczące realizacji wspólnych projektów infrastrukturalnych i wydobywczych. W ramach współpracy zostaną przeprowadzone badania dotyczące możliwości ułatwienia eksportu samochodów ze Stanów Zjednoczonych na rynek japoński. Nie widać postępu w sprawie zmniejszenia ceł na import wołowiny ze Stanów Zjednoczonych.

19 października: rozmowy dotyczące zwiększenia nacisku na Koreę Płn. Podczas szczytu w Seulu przedstawiciele Japonii, Stanów Zjednoczonych i Korei Południowej potwierdzili zacieśnienie współpracy zmierzającej do maksymalizacji nacisku na reżim w Pjongjangu. Głównymi narzędziami nacisku ma być kontrola przestrzegania rezolucji bezpieczeństwa ONZ oraz dalsze zaostrzanie sankcji.

23 października: wyniki japońskich wyborów parlamentarnych. Koalicja rządząca (Partia Liberalno-Demokratyczna i Nowe Komeito) utrzymała dwie trzecie miejsc w Izbie Reprezentantów zdobywając 313 miejsc (318 miejsc przed wyborami). Pomimo utraty pięciu miejsc wyniki wyborów to wielki sukces urzędującego premiera Abe Shinzō. Po uwikłaniu członków rządu w liczne skandale oraz wyraźnym spadku poparcia publicznego partia potwierdziła swój mandat do kontynuowania rządów. Dobry wynik koalicji rządzącej jest pewnym zaskoczeniem, ponieważ badania częściowe wskazywały, że PLD otrzyma znacznie mniej głosów. Jedyną partią opozycyjną, która również może pochwalić się sukcesem w wyborach jest Konstytucyjna Partia Demokratyczna Japonii (KDP), która została utworzona przez wiceprzewodniczącą Partii Demokratycznej, Edano Yukio na początku października. Partia zdobyła 55 mandatów czyli trzykrotnie więcej niż przewidywały badania przedwyborcze. W skład nowego ugrupowania wchodzi głównie dawni członkowie Partii Demokratycznej o poglądach liberalnych i lewicujących, którzy nie chcieli wstąpić do partii Koike Yuriko, Kibo no To. Ugrupowanie urzędującej gubernator Tokio zyskało zaledwie 50 mandatów. Największą klęską była porażka jednego z liderów Kibo no To Wakasy Masaru, który przegrał

w wyborach z dystryktu nr. 10 w Tokio. Komunistyczna Partia Japonii oraz Japońska Partia Innowacji straciły kilka miejsc.

23 października: dominacja zwolenników rewizji konstytucji. Po sukcesie w wyborach do izby niższej parlamentu premier Abe ma zamiar otworzyć dialog wewnątrz partii rządzącej zmierzający do rewizji ustawy zasadniczej. W kampanii przedwyborczej PLD przedstawiła zarys projektu rewizji konstytucji. W jednym z wywiadów Abe Shinzō zaproponował dodanie dodatkowych paragrafów do artykułu 9., które definiowałyby rolę japońskich Sił Samoobrony. Osobą odpowiedzialną za kierowanie debatą nad rewizją konstytucji ma być wiceprezydent PLD Komura Masahiko. Oprócz Partii Liberalno-Demokratycznej nowe ugrupowanie Kibo no To oraz Japan Innovation Party również popierają pomysł zmiany konstytucji. Odpowiedzi na [zapytania](#) wysłane do wszystkich członków izby niższej pokazują, że 80% parlamentarzystów uważa, że konstytucja wymaga zmian. Proces rewizji będzie jednak niezwykle trudnym zadaniem wymagającym poparcia większości japońskiego społeczeństwa. Badania opinii publicznej pokazują, że obywatele są głęboko podzieleni w kwestii zmiany ustawy zasadniczej.

23 października: Donald Trump odwiedzi Japonię na początku listopada. Prezydent Stanów Zjednoczonych pogratulował Abe Shinzō zwycięstwa w wyborach i potwierdził zaplanowaną na 5 listopada wizytę w Japonii. Rozmowy będą dotyczyć współpracy w zakresie bezpieczeństwa oraz zagrożenia ze strony Korei Północnej. Prezydent Trump ma spotkać się z rodzinami japońskich obywateli uprowadzonych przez Koreę Północną.

26 października: Koike Yuriko pozostanie na czele Kibo no To. Po dotkliwej porażce w wyborach parlamentarnych w nowej partii Kibo no To pojawiły się głosy nawołujące do wyboru nowych liderów. Pomimo ambitnych planów (ponad 200. kandydatów) partia zdobyła zaledwie 50 miejsc w izbie niższej. Jedną z głównych przyczyn porażki była krytyka pod adresem Koike, po tym jak ta odmówiła przyjęcia wszystkich członków PD w szeregi Kibo no To. Podczas pierwszego spotkania partii po wyborach Koike Yuriko zapowiedziała, że ma zamiar pozostać na stanowisku szefowej ugrupowania. W listopadzie partia ma wybrać jeszcze jednego lidera, który będzie oficjalnym głosem w parlamencie. Gubernator Koike nie startowała w wyborach do izby niższej.

28 października: Premier Japonii prosi sektor biznesowy o pomoc w sfinansowaniu systemu pomocy dla dzieci i rodzin. Abe Shinzō wystosował prośbę do japońskiego biznesu o włączenie się w mechanizm finansowania nowych narzędzi wsparcia dla rodzin posiadających dzieci. Rozszerzenie wsparcia socjalnego było jedną z obietnic przedwyborczych Partii Liberalno-Demokratycznej. W ramach nowego systemu ma powstać więcej darmowych przedszkoli. Według nieoficjalnych informacji przedstawiciele Japońskiej Federa-

cji Biznesu zaakceptowali prośbę premiera o przeznaczenie około 2,6 miliarda USD na rozwój systemu opieki przedszkolnej. Zgodnie z obietnicami znaczna część wpływów z planowanej podwyżki podatku VAT ma zostać przeznaczona na budowę darmowych żłobków i przedszkoli.

31 października: wizyta prezydenta Filipin w Japonii. Jednym z najważniejszych efektów wizyty prezydenta Rodrigo Duterte w Japonii było uzyskanie pomocy finansowej od premiera Abe Shinzō. Fundusze mają wesprzeć rozwój projektów infrastrukturalnych, walkę z terroryzmem oraz odbudowę miasta Marawi, które ucierpiało w wyniku niedawno zakończonego konfliktu wewnętrznego. Premier Japonii wyraził radość z zakończenia walk oraz pogratulował prezydentowi Duterte stanowczej postawy. Rozmowy przywódców były również poświęcone uzgodnieniu współpracy przed nadchodzącym szczytem APEC w Wietnamie.

31 października: Partia Demokratyczna wybiera nowego lidera. Po rezygnacji Maehary Seijego w związku z porażką w wyborach parlamentarnych nowym liderem Partii Demokratycznej został senator Otsuka Kohei, były wiceministra zdrowia. Otsuka był jedynym kandydatem w wyborach nowego szefa PD. Pozostali członkowie Partii Demokratycznej podjęli decyzję o kontynuowaniu platformy politycznej w oparciu o członków PD zasiadających w izbie wyższej.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

2 października: stan Jharkhand próbuje przyciągnąć inwestorów z Czech i Japonii. Władze stanu Jharkhand we wschodnich Indiach, który jest zaangażowany w trójstronną współpracę gospodarczą z Japonią i Republiką Czech próbuje przyciągnąć inwestorów. Minister Raghubar Das wraz z delegacją biznesową odwiedzi Czechy i Japonię w połowie października. Delegacja weźmie udział w czeskich targach technologicznych oraz prezentacjach japońskich projektów infrastrukturalnych. Władze stanu Jharkhand są również zainteresowane rozwojem działalności wydobywczej. Kilka miesięcy temu Czechy i Japonia wzięły udział w szczycie Momentum Jharkhand jako państwa partnerskie.

16 października: Japonia czeka na polski przetarg na budowę elektrowni jądrowej. W Krakowie odbyło się polsko-japońskie seminarium poświęcone energetyce jądrowej zorganizowane przez ministerstwo energii RP oraz ministerstwo gospodarki, handlu i przemysłu Japonii. Głównym celem spotkania była popularyzacja wiedzy o energetyce jądrowej oraz zaprezentowanie potencjalnych korzyściach dla gospodarki wynikających z realizacji projektu takich jak spadek cen energii oraz stworzenie nowych miejsc pracy. Ministerstwo energii planuje rewizję Programu polskiej energetyki jądrowej w roku 2017. Nowy plan przewiduje budowę dwóch elektrowni jądrowych o łącznej mocy 6000 MW. Rząd ma po-

wołać komisję do spraw rozwoju energetyki jądrowej. W 2018 ma zostać rozpisany przetarg na dostawę technologii, w którym chcą wystartować firmy z Japonii, Stanów Zjednoczonych i Chin. Nie wybrano jeszcze lokalizacji dla polskiego projektu jądrowego.

21 października: wybory w Czechach z japońskim akcentem. Prawicowe ugrupowanie Wolność i Demokracja Bezpośrednia (SPD), na którego czele stoi urodzony w Tokio, Tomio Okamura, przedsiębiorca japońskiego pochodzenia, uzyskało bardzo dobrą pozycję w ostatnich wyborach do czeskiego Senatu zyskując ponad 10% głosów. Główne postulaty lidera SPD to wyjście Czech z Unii Europejskiej, powstrzymanie "islamizacji" kraju oraz zero tolerancji dla migracji. Co ciekawe [niektóre źródła](#) podają, że sam Okamura w młodości musiał zmagać się z wieloma problemami wynikającymi z jego pochodzenia.

20 października: Ajinomoto Jawo z nadzieją patrzy na umowę handlową Japonia-UE. Zdaniem Renaty Kasprzyckiej, wiceprezes zarządu Ajinomoto Jawo podpisanie umowy o wolnym handlu pomiędzy Japonią a UE to szansa dla polskich przedsiębiorców. Umowa ma stworzyć podstawę do rozwoju współpracy oraz wprowadzenia zmian w regulacjach, które utrudniają wymianę handlową. Dla japońskich firm z branży spożywczej Polska to przede wszystkim źródło dobrych surowców w atrakcyjnej cenie. Większość produktów gotowych na sprzedaż nie jest jeszcze dostosowana do wymagań japońskich konsumentów. Japoński rynek, żywności "jest otwarty na nowości, a konsumenci chętnie sięgają po nieznane smaki". Firma Ajinomoto to lider produkcji dań mrożonych na rynku japońskim natomiast firma JAWO to polski producent mrożonych dań gotowych na bazie mąki i ziemniaków.

25 października: Toshiba będzie modernizować ukraińskie elektrownie jądrowe. Ukraiński Energoatom oraz korporacja Toshiba Energy Systems & Solutions podpisały porozumienie dotyczące modernizacji turbin w ukraińskich reaktorach jądrowych. Energoatom jest operatorem wszystkich czterech elektrowni jądrowych na Ukrainie, w których skład wchodzi 15 reaktorów o łącznej mocy 13,8 MW. Firma Toshiba będzie odpowiedzialna za zwiększenie wydajności i bezpieczeństwa w elektrowniach. W dłuższej perspektywie ukraińskie reaktory mają zostać zmodernizowane w oparciu o japońskie technologie energetyczne.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

2 października: Skandal w firmie Nissan. Nissan Motor Co Ltd wycofuje ponad 1,2 miliona pojazdów sprzedanych w Japonii w ciągu ostatnich trzech lat. Powodem wycofania samochodów z użytku są błędny w procesie ostatecznej kontroli.

Dział kontroli zatrudniał pracowników, którzy nie posiadali uprawnień i kwalifikacji. Wśród wycofanych modeli znajdują się Serena minivan i Note compact. Wszystkie samochody przejdą ponowny proces inspekcji technicznej ze szczególnym naciskiem na badania układu kierowniczego i hamulcowego.

8 października: Kobe Steel fałszowało wyniki inspekcji. Japońska korporacja Kobe Steel, jeden z największych w tym kraju eksporterów produktów metalowych i części przyznała się do fałszowania certyfikatów kontroli jakości w produktach aluminiowych i miedzianych wykorzystywanych w produkcji części samochodowych. Wadliwe towary zostały wysłane do około 200 firm działających w kraju i za granicą. Zarząd poinformował, że pracownicy przeprowadzający badania wytrzymałości produktów fałszowali wyniki pomiarów. Po wstępnym dochodzeniu okazało się, że proceder mógł rozpocząć się nawet 10 lat wcześniej i obejmuje również produkty wykonane ze stali, które są głównym towarem eksportowym korporacji. Akcje firmy Kobe Steel, która jest trzecim pod względem wielkości producentem części metalowych poszybowwały w dół. Zarząd szuka obecnie wsparcia finansowego w celu zażegnania kryzysu.

10 października: TEPCO ma zapłacić 500 milionów jenów odszkodowania. Po zakończeniu jednego z pierwszych pozwów zbiorowych pod adresem japońskiego operatora TEPCO, decyzją sądu spółka ma wypłacić odszkodowanie w wysokości 4,4 miliona dolarów dla 2900. osób poszkodowanych w katastrofie elektrowni Fukushima I. W uzasadnieniu wyroku sąd podkreślił winę TEPCO oraz japońskiego rządu w zarządzaniu działaniami kryzysowymi. Jest to drugi największy pozew zbiorowy pod adresem TEPCO i japońskiego rządu. Łączna liczba podobnych pozwów to około 30.

10 października: problemy zagranicznych studentów w japońskich szkołach medycznych. W czerwcu 2017. japońskie szkoły medyczne wyraziły gotowość do przyjęcia dziesięciu tysięcy praktykantów z Azji Południowo-Wschodniej. Zatrudnienie coraz większej liczby obcokrajowców wydaje jest jedynym rozwiązaniem rosnącego problemu braku wykwalifikowanych pracowników do opieki nad coraz większą liczbą emerytowanych pacjentów. Oprócz wysrubowanych kwalifikacji potencjalni kandydaci muszą zdać test językowy, który dla wielu z nich jest barierą nie do pokonania. Na początku października szkoły medyczne muszą uporać się z dodatkowymi problemami. Po złagodzeniu przepisów wizowych pozwalających studentom szkół medycznych rozpoczęcie pracy w czasie studiów i pozostanie w Japonii, nabór studentów zagranicznych zwiększył się do tego stopnia, że szkoły nie radzą sobie z dużą liczbą zgłoszeń. Wielu zagranicznych studentów ma problemy z pogodzeniem studiów z pracą.

16 października: podjęto decyzję o terminie przeniesienia targu rybnego Tsukiji. Władze metropolitalne w Tokio planują przeniesienie największego w Japonii targu rybnego w październiku przyszłego roku. Działalność zostanie przeniesiona do dzielnicy Toyosu w ramach przygotowań do Igrzysk Olimpijskich Tokio 2020. Będzie to jedna z największych inwestycji w ramach przygotowania do Igrzysk. O problemach z przeniesieniem targu rybnego, związanych z wadliwym zabezpieczeniem nowego miejsca informowaliśmy w poprzednich wydaniach monitora.

27 października: Firma Subaru przyznaje się do zaniedbań. Kolejny koncern samochodowy przyznaje się do zaniedbań w procesie kontroli pojazdów. Prezes Subaru przyznał, że firma od lat dokonywała inspekcji jakości przy wykorzystaniu niewykwalifikowanych pracowników, którzy nie posiadali odpowiednich uprawnień. Kierownictwo nie wiedziało o problemie ponieważ niewykwalifikowani pracownicy pożyczali pieczątki kolegów posiadających uprawnienia. Podobnie jak Nissan, Subaru będzie musiało ponownie przeprowadzić badania ponad 255 000 pojazdów.

KOMENTARZ

1. Najważniejszym wydarzeniem minionego miesiąca były wybory do izby niższej japońskiego parlamentu. Pomimo spadku poparcia oraz uwikłania czołowych polityków PLD w liczne skandale, koalicja rządząca utrzymała dominację. Co ciekawe wielu członków PLD znajdujących się w centrum oskarżeń, takich jak była minister obrony Inada Tomomi czy Shimomura Hakubun, ponownie zdobyło mandat w swoich okręgach wyborczych pomimo dymisji i ostrej krytyki ze strony opinii publicznej. Wśród głównych przyczyn bardzo dobrego wyniku PLD należy wymienić dezorganizację w Partii Demokratycznej po objęciu przewodnictwa przez Maeharę Seijiego oraz gwałtowny spadek popularności gubernator Tokio, Koike Yuriko, która miała być najsilniejszą rywalką premiera Abe w walce o głosy. W decydującym momencie kampanii wyborczej Koike wyprzedziła premiera Abe na pierwszym miejscu w rankingu najmniej popularnych polityków w Japonii. Warto również zwrócić uwagę na inne czynniki, które miały wpływ na dobry wynik PLD. Zdaniem komentatorów kolejnym istotnym bodźcem był stan rosnącego zagrożenia ze strony Korei Północnej. W jednym z komentarzy powyborczych wicepremier Asō Tarō otwarcie podziękował Korei Północnej za pomoc w wygranej, za co spotkała go fala krytyki ze strony mediów i opozycji. Komentatorzy twierdzą również, że Partii Liberalno-Demokratycznej pomogła pogoda. W czasie głosowania Japonię nawiedził tajfun, który zniechęcił wielu wyborców w starszym wieku do wzięcia udziału w wyborach. Najwięcej osób, które zagłosowały na koalicję PLD-Nowe Komeito to wyborcy w wieku 18-30 lat. Niesprzyjające warunki pogodowe oraz niespodziewa-

ne wyniki wyborów wznowiły dyskusję nad wprowadzeniem w Japonii możliwości głosowania przez Internet.

2. Jeżeli chodzi o zmiany w polityce rządu, których można spodziewać się w najbliższym czasie należy zwrócić uwagę na oficjalne rozpoczęcie dialogu dotyczącego rewizji konstytucji. Premier Abe zachowuje daleko idącą ostrożność i powściągliwość w komentarzach dotyczących projektu zmian, co może wskazywać na niepewność rządu dotyczącą pozytywnego zakończenia procesu. Jednym z zagrożeń dla planu rewizji jest niewielka przewaga jej zwolenników w izbie wyższej parlamentu. Dlatego też w projekcie zmiany konstytucji konieczne będzie poparcie partii koalicyjnej Nowe Komeito. Przywódcy ugrupowania nie popierają pomysłu zmiany ustawy zasadniczej, jednak są gotowi do rozmów. Kolejnym jeszcze trudniejszym zadaniem będzie przekonanie większości japońskich obywateli do poparcia rządowego projektu w referendum, które stanowi niezbędny element procesu wprowadzenia zmian w ustawie zasadniczej. Pomimo zdecydowanego zwycięstwa w wyborach do parlamentu, szczegółowe badania opinii publicznej pokazują, że poparcie dla premiera Abe jest znacznie niższe niż poparcie dla PLD. Inne badania pokazują, że japońskie społeczeństwo jest głęboko podzielone w kwestii rewizji artykułu 9. japońskiej konstytucji. Może wskazywać na to zaskakująco dobry wynik Konstytucyjnej Partii Demokratycznej, która jako jeden z głównych postulatów przedwyborczych stawia sobie ochronę ustawy zasadniczej. Po wyborach nowe ugrupowanie pod przywództwem Edano Yukio stało się największą partią opozycyjną, więc będzie miało największy wpływ na kształtowanie dyskursu oraz głównego nurtu krytyki pod adresem rządu.

3. Warto również zwrócić uwagę na zainteresowanie japońskich firm energetycznych zmianami na rynkach regionu EŚW. Japoński rząd przy współpracy z TEPCO kontynuuje kampanię promującą japońskie technologie jądrowe. Wygląda na to, że polski rząd przy współpracy z Japonią rozpoczął kolejną fazę przygotowań do realizacji projektu budowy pierwszej elektrowni jądrowej. Organizacja seminariów poświęconych energetyce atomowej oraz zaproszenie polskich dziennikarzy do odwiedzenia największej w Japonii elektrowni Kashiwazaki Kariwa kilka miesięcy wcześniej, mają na celu popularyzację wiedzy o energetyce jądrowej i przygotowanie polskiego społeczeństwa do realizacji projektów jądrowych w naszym kraju.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

